

نقش ازدواج در عفاف و بهبود وضع معیشت (از منظر اسلام)

زهرا ولی پور^۱

چکیده

ازدواج زمینه ساز محبوبترین نهاد یعنی خانواده در پیشگاه خداوند متعال است. ازدواج سنت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) است که جوان به وسیله آن دینش را حفظ می کند. ازدواج پیمان زناشویی است که بر اساس آن تعهدات اخلاقی و حقوقی بوجود می آورد. ازدواج کردن از راه های مؤثر برای ترویج عفت است. عفاف بین زن و مرد مشترک است. دین اسلام که دین جامع و کاملی است، ازدواج را به عنوان راه حلی برای سعادت جامعه و فرد قرار داده است. کسی که ازدواج میکند در های رحمت به او باز میشود و گشایش در زندگی او بوجود می آید. هدف از ازدواج انسان با ایمان، رسیدن به تقوا و تقرب به خداوند است و خویشتن را از گناه و انحراف مصون داشتن و با تولید و پرورش فرزندانی صالح و نیکوکار باقیات الصالحاتی بر جای بگذارد همسر خوش اخلاق و دیندار در پرورش نفس و رسیدن به تقرب خداوند به انسان کمک می کند. ازدواج یکی از بهترین راهکارهای پیشگیری از فساد و فحشا در جامعه است مقاله حاضر که به روش کتابخانه‌ای و توصیفی تحلیلی بیان شده است به بررسی نقش ازدواج در عفاف بهبود وضع معیشت از منظر اسلام می‌پردازد.

کلیدواژه: اسلام، ازدواج، عفاف، معیشت

^۱ - طلبه سطح ۲، حوزه علمیه الغدیر، تهران.

مقدمه

در دین مبین اسلام خانواده به عنوان اساس اجتماع، احترام و منزلت دارد بالاترین نعمت برای هر زن و مردی از نظر اسلام، تشکیل خانواده است. علاقه به تشکیل خانواده از نظر اسلام از علائم ایمان است. ازدواج پیمان مقدس است که در همه ادیان به آن توجه شده، ازدواج نیاز فطری و طبیعی هر انسانی و تکمیل کننده دین و ایمان است. پیامبر (صلی الله علیه و آله) و ائمه معصومین (علیهم السلام) تاکید فراوانی به ازدواج دارند. تشکیل خانواده در اسلام محبوب است تا آنجایی که هیچ سازمان و بنایی نزد خداوند محبوب تر از آن نیست.

غریزه جنسی از نیرومندترین غرایز انسان است که اگر منحرف شود، دین و ایمان انسان را به خطر می اندازد. به همین جهت خداوند انسان ها را تشویق به ازدواج می کند.

عفت موجب استحکام خانواده و سلامت جامعه می شود. انسان عفیف شخصیتی با اراده دارد که توانایی محافظت از پوشش و کنترل روابط جنسی خود را دارد. بیشتر افراد با ازدواج از نظر اقتصادی هم پیشرفت می کنند. چون فردی که مجرد است به مصرفگرایی علاقه دارد در حالی که شخص متأهل، آینده نگر، هزینه ها را کنترل می کند و با آرامشی که در خانواده است، انگیزه بیشتری برای فعالیت های اقتصادی خود دارد. خداوند وعده داده است که هرکس ازدواج کند او را غنی می سازد.

مهم ترین آثار علمی نزدیک به موضوع این نوشتار عبارتند از: کتاب ازدواج موانع و راه حل ها نوشته: ابراهیم امینی (قم موسسه بوستان کتاب مرکز چاپ و نشر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم ۱۳۹۰ چاپ چهارم) در این کتاب به ازدواج از دیدگاه اسلام و اهداف و منافع آن و انتخاب همسر و سن ازدواج وظیفه ای که پدر و مادر و مسئولان در قبال جوانان دارند اشاره شده است اما در مورد عفاف و بهبود وضع معیشت اشاره ای نشده و کتاب وظایف زن و شوهر نوشته استاد احمد صادقی اردستانی (قم نشر حبیب ۱۳۹۹) در این کتاب به مسئله ازدواج و نوجوان و عفت پیشگی و فلسفه ازدواج و وظایف زن و شوهر، علت های طلاق پرداخته شده است اما در مورد بهبود وضع معیشت، کلامی گفته نشده است. اما این مقاله درصدد بررسی نقش ازدواج در عفاف و بهبود وضع معیشت از منظر اسلام می باشد.

مفهوم شناسی

۱- ازدواج

ازدواج در لغت به معنای جفت، در مقابل فرد^۱.

عبارت از دو چیز همراه و قرین است چه مماثل باشد مانند دو چشم، دو گوش، و چه متضاد باشد مانند شب و روز. به هر یک از زن و شوهر، زوج به هر دوی آنها زوجین اطلاق می‌شود در کتاب‌های لغت کمتر به واژه ازدواج توجه شده است ولی با توجه به معنای زوج، کلمه ازدواج، مفهوم اقتران و اتحاد دو چیز را در بر خواهد داشت و معنای اصطلاحی ازدواج قراردادی رسمی برای پذیرش یک تعهد متقابل به منظور تشکیل زندگی است. این قرارداد با رضایت طرفین و با الفاظی مشخص منعقد می‌گردد. ازدواج در هر آیینی با قوانین و مقررات ویژه صورت می‌گیرد و اسلام به آداب و رسوم دیگر اقوام احترام می‌گذارد.^۲

۲- عفاف

عفاف در لغت به معنای خود نگهداری و پدید آمدن حالتی برای نفس آدمی است که به وسیله آن از غلبه شهوت جلوگیری می‌شود و اصلش بسنده کردن در گرفتن چیز اندک است و طلب عفت و پاکدامنی و بازی ایستادن از حرام استعفاف نام دارد.^۳

عفاف در اصطلاح اخلاق به معنی خویشتن داری در برابر تمایلات افراط گونه نسبت به لذت‌های مادی و نفسانی که نقطه مقابل شهوت است گفته می‌شود. باید قوه شهوت در خوردن و آمیزش جنسی مطیع عقل باشد و از چیزی که عقل و شر نهی کرده اجتناب نماید. این حد اعتدال در شرع ستوده شده است.^۴

^۱ - ابن منظور، لسان العرب، ج ۲، ص ۲۹۱.

^۲ - طوسی، محمد، تهذیب الاحکام، ج ۷، ص ۴۷۲.

^۳ - راغب اصفهانی، حسین بن محمد، المفردات فی غریب القرآن، ج ۱، ص ۳۳۹.

^۴ - حاج سید جوادی، احمد و دیگران، دایره المعارف تشیع، ج ۱۱، ص ۳۱۰.

۳- معیشت

در لغت‌نامه دهخدا معیشت به معنای زندگانی است اسباب زندگانی و هرچه بدان زندگانی کنند و مایه زندگانی^۱، معیشت به عنوان مجموعه‌ای از فعالیت‌های ضروری انسان در طول زندگی خود برای برآوردن نیازهای اساسی خود و خانواده‌اش است.

ازدواج از دیدگاه اسلام

ازدواج سنت دیرینه‌ای است که از آغاز زندگی بشر وجود داشته و در تمامی ادیان الهی مقدس شمرده شده است. در اسلام ازدواج پیمان مقدس است که بین زن و مرد ایجاد می‌شود با هم پیمان می‌بندند که یار و شریک هم باشند.

ازدواج نیاز فطری است. همانطور که انسان به آب و غذا نیاز دارد، به ازدواج هم احتیاج دارد. ازدواج در دین اسلام مستحب و گاهی واجب شمرده شده است و اگر با قصد قربت باشد عبادت محسوب می‌شود. قال امیرالمؤمنین علیه السلام: (تزوجوا؛ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ: مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَتَّبِعَ سُنَّتِي فَإِنَّ مِنْ سُنَّتِي التَّزْوِيجَ)، تزویج کنید زیرا رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: هر کس که دوست دارد از سنت من پیروی کند به درستی که سنت من تزویج است^۲.

از نظر اسلام تشکیل خانواده یکی از نشانه‌های ایمان است درهای رحمت خداوند، هنگام ازدواج گشوده می‌شوند و کسی که ازدواج می‌کند مشمول الطاف خداوند می‌شود. ازدواج از سنن انبیا است و در اسلام آداب و رسومی دارد. هدف ازدواج در اسلام تامین آرامش و تعادل درخانه و جوامع است زیرا ازدواج باعث می‌شود که زن و شوهر در محیطی آرام، رشد و پرورش پیدا کنند و به تکامل برسند نیازهای طبیعی دو جنس پس از ازدواج که رابطه‌ای بس تعهدآمیز است با عناصری مانند آداب و رسوم، اخلاق و تربیت، دین و قانون پیوند می‌خورد. زن و مرد بنابر طبیعت به سوی یکدیگر جذب می‌شوند و به کمک ازدواج و قوانین آن متمدن می‌گردند^۳.

ازدواج بین فرهنگ و طبیعت تعادل برقرار کرده است از نوعی تقدس برخوردار است. در مقایسه با سایر روابط انسانی تمامیتی بی‌نظیر دارد بدین معنا که ابعاد زیستی و اقتصادی، عاطفی، روانی و اجتماعی زندگی را پوشش می‌دهد. پیمان زناشویی محکم‌ترین قرارداد اجتماعی است که می‌توان

^۱ - دهخدا، علی اکبر، لغت نامه.

^۲ - حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، ج ۱۴ ص ۶.

^۳ - علاسوند، فریبا، زن در اسلام، ص ۲۰۱.

آن را ناشی از دوستی شدید و رحمت متعادل بین زن و شوهر دانست.^۱ دین اسلام به ازدواج نگاه معنوی دارد به طوری که در دین اسلام یکی از زمان‌های استجابت دعا هنگام برقراری عقد بین زوجین است. ازدواج اگر با معیارهای صحیح انجام گیرد بسیاری از نعمت‌ها و برکت‌های خداوند را نصیب انسان و جامعه می‌کند. استعدادهای فراوانی شکوفا می‌شود زیرا خداوند سبحان این پیوند را مجرای عنایت‌های ویژه خود قرار داده است و با ازدواج برکات الهی در جامعه نازل می‌گردد و مردم از انحراف و گناه محفوظ می‌مانند.^۲ دین اسلام، انسانها را تشویق به ازدواج می‌کند. زیرا غریزه جنسی که از سرکش‌ترین غرایز است اگر منحرف شود دین و ایمان انسان به خطر می‌افتد. به همین دلیل به مسلمانان تاکید می‌کند که در امر ازدواج جوانان همکاری کنند و اسباب ازدواج آنان را فراهم نمایند. پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله وسلم) در این مورد فرمودند: (مَنْ زَوَّجَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ امْرَأَةً يَأْنِسُ بِهَا وَتَشُدُّ عَضُدَهُ وَيَسْتَرِيحُ إِلَيْهَا، زَوْجَهُ اللَّهُ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ وَأَنْسَهُ بِمَنْ أَحَبَّهُ مِنَ الصِّدِّيقِينَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ وَإِخْوَانِهِ وَأَنْسَهُمْ بِهِ) هر که برادر مومن خود را زن دهد تا آن زن همدم و مایه پشت گرمی و آسایش او باشد خداوند او را از حورالعین بهشت زن دهد.^۳

فواید ازدواج

ازدواج پاسخ دادن به نیاز فطری و طبیعی انسان است از جمله نیازهای روحی روانی و جسمی را بر طرف می‌کند و باعث می‌شود انسان به رشد و کمال و تعالی برسد. فواید ازدواج عبارتند از:

۱- انس و آرامشی است که بین زوجین برقرار میشود انسان به دیگران احتیاج دارد نمی‌تواند به تنهایی زندگی کند. بهترین فردی که می‌تواند این نیاز طبیعی را تامین کند همسر اوست. حضرت امام رضا (علیه السلام) فرمودند: (مَا أَفَادَ عَبْدٌ فَائِدَةً خَيْرًا مِنْ زَوْجٍ صَالِحٍ، إِذَا رَأَاهَا سَرَّتُهُ، وَإِذَا غَابَ عَنْهَا حَفِظَتْهُ فِي نَفْسِهَا وَ مَالِهِ) بنده خدا، فایده‌ای دست نمی‌یابد که بهتر از همسر شایسته باشد؛ همسری که وقتی او را می‌بیند شادمانش گرداند و در غیابش از نفس خود و مال او نگهداری کند.^۴

۱ - سالاری فر، محمد رضا، درآمدی بر نظام خانواده در اسلام، ص ۲۶.

۲ - امینی، ابراهیم، ازدواج موانع و راه حل‌ها، ص ۲۱.

۳ - محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، ج ۵، ص ۸۶.

۴ - وسائل الشیعه، همان، ص ۲۲.

نپندازید.^۱ خانواده واحد اقتصادی است که اعضای آن برای تامین نیازهای معیشتی مشترک با همکاری یکدیگر به کار تولیدی یا خدماتی می‌پردازند. در اسلام تاکید خاصی بر تامین نیازهای معیشتی به عنوان یکی از اهداف فرعی ازدواج صورت گرفته است. زن و شوهر در تامین نیازهای معیشتی به یکدیگر وابسته‌اند. تامین نیازهای معیشتی یکی از کارکردهای خانواده تلقی می‌شود. در اسلام بر خدمت متقابل زن و شوهر از حیث معیشتی به طور ویژه تاکید شده است اسلام زنان شایسته را زانی می‌دانند که در جهت رفع نیازهای معیشتی خانواده به ویژه با انجام دادن کارهای خانگی، به شوهران خود یاری می‌رسانند و با پاداش‌های معنوی فراوانی که برای این امر مقرر شده زنان را به خدمات خانگی تشویق نموده است.^۲ اگر خداوند به مردان از نظر اقتصادی وسعت داد به همان نسبت باید در مخارج خانواده‌شان توسعه بدهند، رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمودند: از ما نیست کسی که از جهت مال و ثروت در وسعت باشد اما بر اهل و عیالش سخت بگیرد.^۳

ازدواج برای افراد بی‌بضاعت موجب استغنای آنان می‌شود. اولیای خدا، مردان بدون همسر را به ازدواج ترغیب می‌کردند و ترک ازدواج از ترس فقر را بدگمانی به خدا می‌دانستند. البته این امر در صورتی است که فرد مسئولیت پذیر باشد و انگیزه تلاش برای معیشت را داشته باشد. چنانچه امام صادق (علیه السلام) به یکی از یاران خود فرمودند: برای خانواده‌ات تلاش کن مبدا آنان برای تو کار و تلاش کنند و در تامین معاش تنبلی مکن که باری بر دوش دیگری یا بر دوش خانواده است باشد. خداوند متعال در قرآن کریم می‌فرماید: (وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَى مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنَّ يَكُونُوا فُقَرَاء يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ)^۴ مردان و زنان بی همسر خود را همسر دهید همچنین غلامان و کنیزان صالح و درست کارتان را، اگر فقیر و تنگ دست باشند، خداوند از فضل خود آن را بی‌نیاز می‌کند خداوند گشایش دهنده و آگاه است بر اساس این آیه خداوند متعال قول داده است اگر این مردان و زنان بی همسر ازدواج بکنند آنها را از فضل خود بی‌نیاز کند و در ادامه برای اطمینان بخشی فرموده: (وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ) یعنی خدا وسعت دهنده و داناست این نکته را بیان می‌کند که اگر می‌فرماید، ازدواج کنید و از فقر نترسید به دلیل این است که وسعت رزق دست خداست نه دست کسی دیگر، بقیه انسان‌ها واسطه‌اند. پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) فرمودند: رزق را در ازدواج

^۱ - کلینی، همان، ج ۵، ص ۷۶.

^۲ - بستان، حسین، خانواده در اسلام، ص ۳۸.

^۳ - مستدرک الوسائل، همان، ص ۶۴۳.

^۴ - سوره نور، آیه ۳۲.

جستجو کنید و تشکیل خانواده دهید که آن برای شما رزق رسانتر است. البته این به این معنا نیست که انسان تنبلی کند، چون خداوند فرموده بهره‌ای برای انسان جز سعی و تلاش او نیست، پس در عین حال که به خداوند اعتماد می‌کند نباید از تلاش و کسب روزی دست بردارد و این به معنای آن نیست که که خداوند روزی را داده، می‌شود اسراف کرد. همانطور که امیر مومنان (علیه السلام) فرمود: (تَرَكَ التَّقْدِيرَ فِي الْمَعِيشَةِ يُورِثُ الْفَقْرَ) اندازه‌گیری نکردن مخارج، فقر به بار می‌آورد.^۱ توانگری مردان پس از ازدواج از راه‌های گوناگون حاصل می‌شود. از جمله اینکه انسان مجرد مسئولیت کمتری دارد اما کسی که مسئولیت خانواده به دوشش است با تمام توانش به کسب روزی می‌پردازد. مردم کسانی را که ازدواج کرده‌اند بیشتر اعتماد می‌کنند. خداوند متعال در قرآن کریم قول داده است که با امدادهای غیبی خود اوضاع مالی ازدواج کنندگان را سر و سامان ببخشد عوامل دیگری مانند تقوا احساس مسئولیت سعی و تلاش بیشتر موجب گسترش رزق در ازدواج می‌شود.

نتیجه گیری:

ازدواج در تمام ادیان مقدس شمرده شده است در اسلام هم ازدواج پیمان مقدسی است که بین زن و مرد با الفاظ مشخصی برقرار می‌شود ازدواج نیاز فطری هر انسانی است. ضرورت‌های ازدواج از نظر اسلام این است که ازدواج عامل حفظ پاکدامنی و کسب اخلاق نیک است، عامل تکمیل دین، موجب ازدیاد نسل و موجب ازدیاد روزی می‌شود، نشانه پیروی از سنت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) است، موجب جلب رضایت خداست، موجب کسب طهارت معنوی است، باعث گشودن درهای رحمت الهی می‌شود، ازدواج تهذیب نفس می‌آورد، مودت و صفا بین زوجین برقرار می‌شود، ازدواج افزون بر تکامل دین به پیشرفت اقتصادی می‌انجامد زیرا حس مسئولیت، پرهیز از اسراف‌گری و آینده‌نگری برای خود و فرزندان پس از ازدواج رخ می‌دهد وعده خداوند هم در این مورد بیان شده است آثار و نتایج عفت ورزی این است که استحکام خانواده و پاکی نسل انسان و سلامت جامعه و فرد را به ارمغان می‌آورد. بهترین عواملی که برای پدید آمدن عفت در وجود انسان کمک می‌کنند عبارتند از تقویت ایمان، چشم پوشی از گناه، کثرت یاد مرگ، تهذیب نفس به عذاب الهی، توکل و استعانت از خداوند، قناعت ورزیدن و راضی بودن به اندازه احتیاجات و ضروریات زندگی در جامعه و دادن آگاهی فرهنگی و اجتماعی به مردم و معرفی الگوهای مناسب و تسهیل در امر ازدواج و جلوگیری از مفاسد اجتماعی را می‌توان نام برد.

^۱ - مجلسی، همان، ج ۶۸، ص ۳۴۷.

پس تا انسان زنده است و زندگی می‌کند نیازمند یار و یاورى مهربان رفیق همدل و همراه و پشتیبان لحظه‌های تنهایی است و همسر انسان بهترین فرد است. اینجاست که دین مبین اسلام بر ازدواج تأکید فراوانی دارد و پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و سایر معصومین (علیهم السلام) و بزرگان بر آن تأکید و توصیه بسیار می‌نمودند.

فهرست منابع

-قرآن کریم.

-نهج البلاغه.

فهرست کتب فارسی

۱- اصلاحی، غلامحسن، قرآن کریم همراه با تفسیر اهل البيت (علیه السلام)، انتشارات بنیاد نهج البلاغه، چاپ اول، بهار ۱۳۹۳.

۲- امینی، ابراهیم، جوان و همسر گزینی، قم: موسسه بوستان کتاب، مرکز چاپ و نشر تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۵.

۳- —، ازدواج موانع و راه حل ها، قم، موسسه بوستان کتاب، مرکز چاپ و نشر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۹۰.

۴- بستان، حسین، خانواده در اسلام، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۰.

۵- بیستونی، محمد، تفسیر جوان، مشهد آستان قدس رضوی، شرکت به نشر، ۱۳۸۸.

۶- پاینده، ابوالقاسم، نهج الفصاحه، ناشر سازمان انتشارات جاویدان، ۱۳۲۴.

۷- تحریری، محمد باقر، اخلاق اجتماعی، نشر هاجر، بهار ۱۳۹۷.

۸- خطیب، سید مهدی، مهارت‌های زندگی، قم: موسسه علمی فرهنگی دارالحديث، ۱۳۹۶.

- ۹- دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، تهران، نشر موسسه لغت نامه دهخدا، ۱۳۶۴.
- ۱۰- سالاری فر، محمد رضا، درآمدی بر نظام خانواده در اسلام، مرکز نشر هاجر، چاپ شانزدهم، بهار ۱۳۹۵.
- ۱۱- سید جواد، احمد و دیگران، دایرةالمعارف تشیع، ج ۱۱، (بی نا).
- ۱۲- شرفی، محمدرضا، مهارت‌های زندگی در سیره رضوی، موسسه خدمات مشاوره‌ای جوانان و پژوهش‌های اجتماعی، چاپ ششم، زمستان ۱۳۸۸.
- ۱۳- صادقی اردستانی، احمد، وظایف زن وشوهر، نشر حبیب، چاپ اول، ۱۳۹۹.
- ۱۴- علاسوند، فریبا، زن در اسلام، نشر هاجر، چاپ پنجم، بهار ۱۳۹۷.
- ۱۵- محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمة، ج ۵.
- ۱۶- مطهری، مرتضی، تعلیم و تربیت در اسلام، تهران، انتشارات صدرا، چاپ یازدهم، ۱۳۶۷.
- ۱۷- نوری همدانی، حسین، جایگاه بانوان در اسلام، انتشارات مهدی موعود (عج)، چاپ اول، پاییز ۱۳۸۲.

فهرست کتب عربی

- ۱- ابن منظور، لسان العرب، ترجمه محمد بن مکرم، بیروت دارالفکر، ج ۲، ۱۴۱۴هـ، ق.
- ۲- حر العاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، قم: موسسه ال البيت، ۱۴۰۹ق.
- ۳- راغب اصفهانی، حسین بن محمد، المفردات فی غریب القرآن، دفتر نشر کتاب، ۱۴۰۴ق.
- ۴- شیخ صدوق، محمد بن علی، من لا یحضره الفقیه، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۹۰ق.
- ۵- طبرانی، سلیمان بن احمد، المعجم الاوسط، نشر دارالحرمین للطباعة والنشر والتوزیع مصر- قاهره، ۱۴۱۵ق.
- ۶- طبرسی، حسن بن فضل، مکارم الاخلاق، ناشر شریف رضی، قرن ۶.
- ۷- طوسی، محمد، تهذیب الاحکام، ج ۷، ۴۶۰ق.
- ۸- قمی، شیخ عباس، سفینه البحار، ناشر انتشارات اسوه (بی تا)
- ۹- کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، دارالحديث قم، ۳۲۹ ق.
- ۱۰- مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، انتشارات اسلامیه، ۱۰۳۷ق.
- ۱۱- نوری طبرسی، میرزا حسن، مستدرک الوسائل، قم: موسسه ال البيت، ۱۴۰۸ق.

فهرست مقالات

۱- آقا جانی، زهرا، راهبردهای عفاف با استناد به آموزه های قرآن کریم، حلقه وصل، ۱۹ آبان

۱۴۰۲

۲- عمار لو، مرتضی، نقش روزی حلال در استحکام نهاد خانواده با محوریت اصل عفاف، مجله

پژوهشنامه حلال، ۱۴۰۲.